

Koninklijke Marechaussee

Expertisecentrum Identiteitsfraude en Documenten (ECID)

**Statistisch jaaroverzicht van
identiteits-/documentfraude in
2020**

Steller:

Bureau Analyse, ECID

Contact:

ECID.IFK@mindef.nl

Februari 2021

DEPARTEMENTAAL VERTROUWELIJK

Koninklijke
Marechaussee

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Inleiding.....	3
Leeswijzer	3
1. Achtergrond	4
1.1 Het Expertisecentrum Identiteitsfraude en Documenten en de afhandeling van identiteits- en documentfraude.....	4
1.2 Omschrijving vervalsingen	5
1.2.1 Vals document	5
1.2.2 Vervalst document.....	5
1.2.3 Authentiek document.....	5
1.3 Kanttekeningen	6
2. Landelijk beeld	7
2.1 Grensgerelateerde identiteits-/documentfraude	7
2.1.1 Identiteits-/documentfraude op luchthavens	11
2.1.2 Identiteits-/documentfraude op landsgrenzen	12
2.1.3 Identiteits-/documentfraude op maritieme doorlaatposten	13
2.2 Identiteits-/documentfraude geconstateerd door ID-Desken.....	13
2.2.1 Identiteits-/documentfraude met reis-, verblijfs- en/of identiteitsdocumenten.....	15
2.2.2 Documentfraude met betaalmiddelen.....	17
2.2.3 Identiteits-/documentfraude met overige documenten	17
2.3 Identiteits-/documentfraude op aanmeldcentra	17
2.3.1 Ontwikkelingen I&R proces in Nederland	17
2.3.2 Beeld identiteits-/documentfrauderegistraties	18
3. Fraude met Nederlandse documenten	20
2.4.1 Meldingen in Nederland	20
2.4.2 Meldingen van onregelmatigheden Nederlandse documenten in het buitenland	21
2.4.3 Meldingen in Europa; het European Document Fraude database van Frontex	21
Afsluitend.....	23

Inleiding

Voor u ligt het statistisch jaaroverzicht identiteits-/documentfraude 2020, opgesteld door bureau analyse van het Expertisecentrum Identiteitsfraude en Documenten (ECID). Dit jaaroverzicht is geschreven om u inzicht te geven in registraties van identiteits-/documentfraude gepleegd met documenten in 2020 die door de Koninklijke Marechaussee (KMar) in behandeling zijn genomen.

In 2019 is het statistische jaaroverzicht voor het eerst in beknoptere vorm verschenen. Na de positieve terugkoppeling van lezers, is er voor gekozen om ook in 2020 het statistisch jaaroverzicht op deze manier vorm te geven. Voor eventuele verdiepingsvragen kan contact worden opgenomen met bureau analyse via ECIF.IFK@mindef.nl.

Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk gaat de aandacht uit naar achtergrondinformatie over het ECID, de afhandeling van zaken gerelateerd aan identiteits-/documentfraude (1.1) en wordt een korte uiteenzetting gegeven van hetgeen wat onder identiteits-/documentfraude wordt verstaan (1.2). In paragraaf 1.3 worden vervolgens enkele kanttekeningen geplaatst die van belang zijn om de in dit jaaroverzicht gerapporteerde statistieken op de juiste wijze te interpreteren.

In het tweede hoofdstuk gaat de aandacht uit naar de registraties van het jaar 2020. Deze registraties tezamen vormen het landelijk beeld. De totstandkoming van het landelijk beeld is gebaseerd op registraties van grensgerelateerde identiteits-/documentfraude (2.1), identiteits-/documentfraude geregistreerd door documentexperts werkzaam voor de ID-Desken van het ECID (2.2) en identiteits-/documentfraude op aanmeldcentra (2.3). In alle drie de paragrafen ligt de focus op de omvang waarmee met documenten gefraudeerd wordt.

In hoofdstuk 3 gaat specifiek aandacht uit naar identiteits-/documentfraude gepleegd met Nederlandse reis-, verblijfs- en/of identiteitsdocumenten. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen identiteits-/documentfrauderegistraties die zijn gedaan door documentexperts werkzaam voor het ECID, meldingen die zijn binnengekomen bij het ECID, waaronder meldingen van onregelmatigheden bij reisdocumenten binnen en buiten Nederland (zoals gevonden documenten, fraudemeldingen en opmerkelijke beschadigingen aan documenten) en registraties afkomstig uit de *European Document Fraude Database*.

Ter afsluiting van het statistisch jaaroverzicht volgt een samenvatting van de belangrijkste bevindingen in relatie tot de registraties die in 2020 plaatsvonden.

1. Achtergrond

1.1 Het Expertisecentrum Identiteitsfraude en Documenten en de afhandeling van identiteits- en documentfraude

Het ECID is een samenwerkingsverband tussen de KMar en de Nationale Politie (NP). De KMar heeft vanuit haar werkzaamheden binnen de grenspolitietoek expertise ten aanzien van identiteitsvaststelling en identiteitsfraude opgebouwd, in het bijzonder op het gebied van reis-, verblijfs- en/of identiteitsdocumenten. Deze expertise wordt ingezet voor de eigen taakstelling en ten behoeve van andere partijen betrokken bij de uitgifte, controle en beëindiging van een identiteit. Het ECID kent zes vooruitgeschoven posten die fungeren als aanspreekpunt voor documentenonderzoek op het hoogste expertiseniveau. Zij hebben als hoofdtaak het onderzoeken van documenten, het vaststellen van de echtheid daarvan, het opmaken van het technisch procesverbaal met betrekking tot deze documenten en in sommige gevallen de verdere afhandeling van het (strafrechtelijke) onderzoek. Daarnaast leveren zij een belangrijke bijdrage aan de informatiepositie van het ECID en wordt voorlichting en technische ondersteuning gegeven aan ketenpartijen zoals de NP, Douane en gemeenten.

Het ECID kent (zoals hierboven reeds werd beschreven) zes vooruitgeschoven posten. Eén daarvan is de Falsificaten Schiphol Desk (FSD). De FSD handelt zaken af die in eerste aanleg uit het grensoverschrijdende proces op de luchthaven Schiphol afkomstig zijn. Deze zaken worden aangedragen door personeel werkzaam op de luchthaven. Veelal betreft dit personeel van de KMar, maar zaken kunnen ook aangeleverd worden door andere (keten)partijen zoals de Douane, de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND), particuliere beveiligingsdiensten (van luchtvaartmaatschappijen) en verschillende soorten *liaison officers*. Naast de behandeling van zaken afkomstig uit het grensoverschrijdende proces op de luchthaven Schiphol, kan de FSD tevens een helpdeskfunctie vervullen voor documentcontrole voor andere KMar werklocaties, de NP en publieke en private (keten)partijen buiten de luchthaven.

Naast de FSD heeft de KMar vier ID-Desken. Deze zijn gevestigd in Eindhoven, Rotterdam, Schiphol en Zwolle. Op deze ID-Desken worden documenten onderzocht die tijdens grensbewaking of een controle in het kader van Mobiel Toezicht Veiligheid (MTV) door de KMar¹ worden aangetroffen. Ook kunnen documenten worden aangebracht door andere instanties, zoals de NP, gemeenten, financiële instellingen en andere publieke of private organisaties. Zij zijn, naast aanspreekpunt voor vragen over en (fysieke of digitale) beoordelingen van documenten, ook aanspreekpunt voor vragen over betaalmiddelen. Ook maken zij proces verbaal op in geval van een strafrechtelijk proces.

Tot slot heeft de KMar nog een post op het aanmeldcentrum Ter Apel (ACTA). Op het ACTA worden de reis-, verblijfs- en/of identiteitsdocumenten van asielzoekers gecontroleerd gedurende het Identificatie- en Registratie (I&R) proces, alsmede tijdens de asiel- en nareisprocedure. Tevens is er op het aanmelcentrum (AC) Budel een tweede I&R proces ingericht. Op deze locatie zit geen vooruitgeschoten post van het ECID, maar is personeel van de KMar werkzaam. Wanneer identiteits-/documentfraude wordt geconstateerd, worden deze afgehandeld door het ACTA.

---

¹ Anders dan op Schiphol.

1.2 Omschrijving vervalsingen

Bij identiteits-/documentfraude die met documenten wordt gepleegd, kan op verschillende manieren gefraudeerd worden. Door het ECID worden drie categorieën onderscheiden; een document kan vals, vervalst of authentiek zijn. Bij elk van deze categorieën horen één of meerdere modi operandi van vervalsing. Deze zullen in de onderstaande paragrafen worden toegelicht.

1.2.1 Vals document

Een vals document is een compleet nagemaakt (bestaand) document. Dit wordt ook wel een reproductie genoemd.

1.2.2 Vervalst document

Een vervalst document is een goed (authentiek) document waaraan onrechtmatige aanpassingen, toevoegingen of verwijderingen zijn gepleegd. Dit kan op een aantal manieren gebeuren:

- Personaliabladzijde: vals, vervalst of (gedeeltelijk) vervangen
- Verblijfsvergunning: blanco gestolen, vals of vervalst
- Visum: blanco gestolen, vals of vervalst
- Blanco gestolen
- Valse stempel(s)
- Bladzijde(n) vervangen (anders dan personaliabladzijde)
- Foto vervangen
- Variabele gegevens vervalst
- Pagina('s) verwijderd
- Gemanipuleerde kopie²
- Kopie (van) vals of vervalst fysiek document
- Overige vervalsingen

1.2.3 Authentiek document

Een authentiek document is een technisch goed document. Met een technisch goed document kan echter wel identiteits-/documentfraude gepleegd worden. Dit kan op de volgende manieren:

- Geen gelijkenis (ook wel *lookalike* of *imposter* genoemd)³
- Frauduleus verkregen⁴
- *Morphing*⁵
- Fantasie⁶

---

² Door kennis en ervaring opgedaan door jaren van onderzoek aan kopieën en scans van uiteenlopende documenten, is het mogelijk meer gedetailleerd aan te geven waar de kopie of scan van geproduceerd is. In sommige gevallen is dan ook op te maken of het een kopie is van een vals of vervalst document, of een kopie van een authentiek document, waarna aan de kopie veranderingen zijn gepleegd.

³ Bij een zaak van geen gelijkenis worden geen technische afwijkingen aan het document gevonden. De persoon die het document gebruikt is echter niet de tenaamgestelde. De persoon met het document doet zich voor als een ander. Het vaststellen van deze vorm van fraude kan alleen indien een afwijking tussen de verdachte en de foto in het document geconstateerd wordt.

⁴ Dit zijn authentieke documenten die zijn afgegeven na het overleggen van een vals of vervalst document. Het document is daarmee op valse gronden verkregen. Op deze manier kan een andere identiteit worden aangenomen.

⁵ Een document is *gemorphed* als de houderfoto van het document door technische manipulatie bestaat uit beeltenissen van meer dan één persoon. Deze manipulatie vindt op een dusdanige wijze plaats dat elk van deze personen het document zou kunnen gebruiken.

⁶ Een fantasiedocument is een niet officieel bestaand document. Het document is dan niet vals of vervalst, omdat een origineel van dit document simpelweg niet bestaat en niet door een staat of volkenrechtelijke organisatie is afgegeven. Het document is dus technisch gezien goed. Dit soort documenten hebben vaak het voorkomen van een document wat door een bevoegde en/of erkende autoriteit is afgegeven.

1.3 Kanttekeningen

Om de in hoofdstuk 2 weergegeven informatie op de juiste wijze te interpreteren, zijn in deze paragraaf een aantal belangrijke kanttekeningen opgenomen.

- In dit statistische jaaroverzicht worden alleen de zaken besproken die bij het ECID zijn aangedragen. Vanwege het ontbreken van een uniforme en centrale registratie van identiteits-/documentfraude bij de verschillende partijen die zich hiermee bezig houden, kan geen gefundeerde uitspraak gedaan worden over de totale omvang ervan.
- De statistieken die in dit jaaroverzicht gepresenteerd worden hebben betrekking op identiteits-/documentfraude waarbij misbruik is gemaakt van documenten. Onderscheid wordt gemaakt tussen identiteits-/documentfraude gepleegd met reis-, verblijfs- en/of identiteitsdocumenten, betaalmiddelen en overige documenten. Voor de volledigheid en vergelijkbaarheid met statistische jaaroverzichten uitgegeven in eerdere jaren zijn betaalmiddelen en overige documenten in de totaalomvang meegenomen.
- Het begrip "documenten" kan breed geïnterpreteerd worden. Vertrekpunt voor de definitie van "documenten" voor dit jaaroverzicht, zijn de documenten waarmee in bij de wet aangewezen gevallen de identiteit van personen vastgesteld kan worden (artikel 1 van de Wet op de Identificatieplicht). Het betreft geldige reisdocumenten, identiteitskaarten, geldige documenten waarover een vreemdeling moet beschikken ter vaststelling van de identiteit, nationaliteit en verblijfsrechtelijke positie, een geldig nationaal, diplomatiek of dienstpaspoort dat is afgegeven door een andere lidstaat van de Europese Gemeenschappen (EG) of een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende Europese Economische Ruimte (EER), een geldig rijbewijs dat is afgegeven op basis van de Wegenverkeerswet (al dan niet specifiek onder 107 Wegenverkeerswet 1994) of een rijbewijs afgegeven door een andere lidstaat van de EG of een staat die partij is bij de Overeenkomst EER⁷.
- Ten aanzien van de zaken die die van (keten)organisaties afkomstig zijn, dient te worden opgemerkt dat zaaks- en persoonsgerelateerde informatie niet, of niet altijd volledig in operationele KMar-systemen (kan) word(t)(en) vastgelegd. Dit is gevolg van het ontbreken van uniforme en centrale registratie van identiteits-/documentfraude. Beperkingen die hiervan gevolg van zijn, kunnen van invloed zijn op de informatiepositie van het ECID.
- In tegenstelling tot eerdere statistische jaaroverzichten wordt niet langer onderscheid gemaakt tussen verdachten en betrokkenen maar zijn in algemeenheid "personen" als uitgangspunt genomen. Dit betreffen personen die als verdachte(n) van, of als betrokkene(n) bij identiteits-/documentfraude werden geregistreerd. Door de informatie van betrokkenen mee te nemen kan een meer volledig beeld van identiteits-/documentfraude gegenereerd worden.

---

⁷ Waarvan de houder in Nederland woonachtig is, de geldigheid in Nederland niet is verstreken, aan de houder geen administratieve maatregel als bedoeld in paragraaf 9 van hoofdstuk VI van de Wegenverkeerswet 1994 is opgelegd of aan hem niet de bijkomende straf bedoeld in artikel 179 van die wet is opgelegd en mits het rijbewijs is voorzien van een pasfoto van de houder.

2. Landelijk beeld

In dit hoofdstuk zal een landelijk beeld worden geschetst van de omvang van identiteits-/documentfrauderegistraties met documenten en betaalmiddelen. In totaal werden volgens registraties van het ECID 1990 zaken geregistreerd en 9341 documenten (waarvan 2462 documenten en 6879 bankbiljetten) geregistreerd. Het betreft een afname ten opzichte van 2019. Hoewel in dit hoofdstuk nog nader aandacht zal uitgaan naar deze afname, is het benoemen van de COVID-19 impact op het algeheel reisverkeer naar, via en vanuit Nederland belangrijk om alvast te benoemen. De significante afname van reisbewegingen, is beduidend sterker dan de afname van het aantal gevallen identiteits-/documentfraude. Dit is een opmerkelijke constatering, welke indiceert dat criminaliteitsvormen waaraan identiteits-/documentfraude faciliterend kan zijn, alsook de vervaardiging van en handel in documenten, ook gedurende de COVID-19 crisis doorgang bleven vinden.

Het eerste deel (paragraaf 2.1) betreft registraties van identiteits-/documentfraude die zijn geconstateerd op binnen- en buitengrenzen. Buitengrenzen zijn grensovergangen waarbij het Schengengebied via Nederland wordt ingereisd, of wanneer er vanuit Nederland wordt uitgereisd naar een land dat geen onderdeel uitmaakt van het Schengengebied. Op deze grenzen vindt grensbewaking plaats. Buitengrenzen bevinden zich op alle Nederlandse luchthavens, op maritieme doorlaatposten en (sinds 2020) is er ook een buitengrens op Amsterdam en Rotterdam Centraal Station, als gevolg van de komst van de Eurostarverbinding met Groot-Brittannië. Binnengrenzen zijn grenzen tussen de verschillende Schengenlanden. Dit kunnen landsgrenzen zijn zoals die tussen Nederland en Duitsland en Nederland en België, maar ook maritieme grenzen (zoals grensoverschrijdende rivieren) en grenzen op luchthavens. Voor deze grenzen geldt dat geen grensbewaking, maar grenstoezicht van toepassing is. Onder grensgerelateerde identiteits-/documentfraude vallen ook zaken die zich op- en/of rondom deze grensoverschrijdingslocaties voordeden.

Het tweede deel (paragraaf 2.2) van dit hoofdstuk ziet op identiteits-/documentfrauderegistraties die zijn opgemaakt door documentexperts werkzaam voor één van de ID-Desken van het ECID. Het beeld heeft vooral betrekking op incidenten die in Nederland hebben plaatsgevonden. Als zodanig is het mogelijk om een beeld te schetsen van identiteits-/documentfraude die in Nederland werd gepleegd. ID-Desken kunnen echter ook informatieverzoeken uit het buitenland krijgen. Hoewel identiteits-/documentfraude niet in Nederland plaatsvond, kennen dergelijke meldingen wel een relevantie voor Nederland, bijvoorbeeld omdat gebruik is gemaakt van Nederlandse documenten. Deze identiteits-/documentfrauderegistraties worden daarom tevens in de statistieken meegenomen.

In Nederland bevinden zich ook aanmeldcentra (AC'en). Op deze locaties is identiteitsvaststelling en registratie van groot belang. Op ACTA is binnen het I&R proces van vreemdelingen die in Nederland langdurig verblijf (asiel) aanvragen, een rol weggelegd voor documentexperts werkzaam voor het ECID. AC'en worden vanwege hun karakteristieke rol en relatie tot migratiestromen, als op zichzelf staande locatie gezien. Identiteits-/documentfraude gepleegd op deze locaties worden in het derde deel (paragraaf 3) van dit hoofdstuk beschouwd.

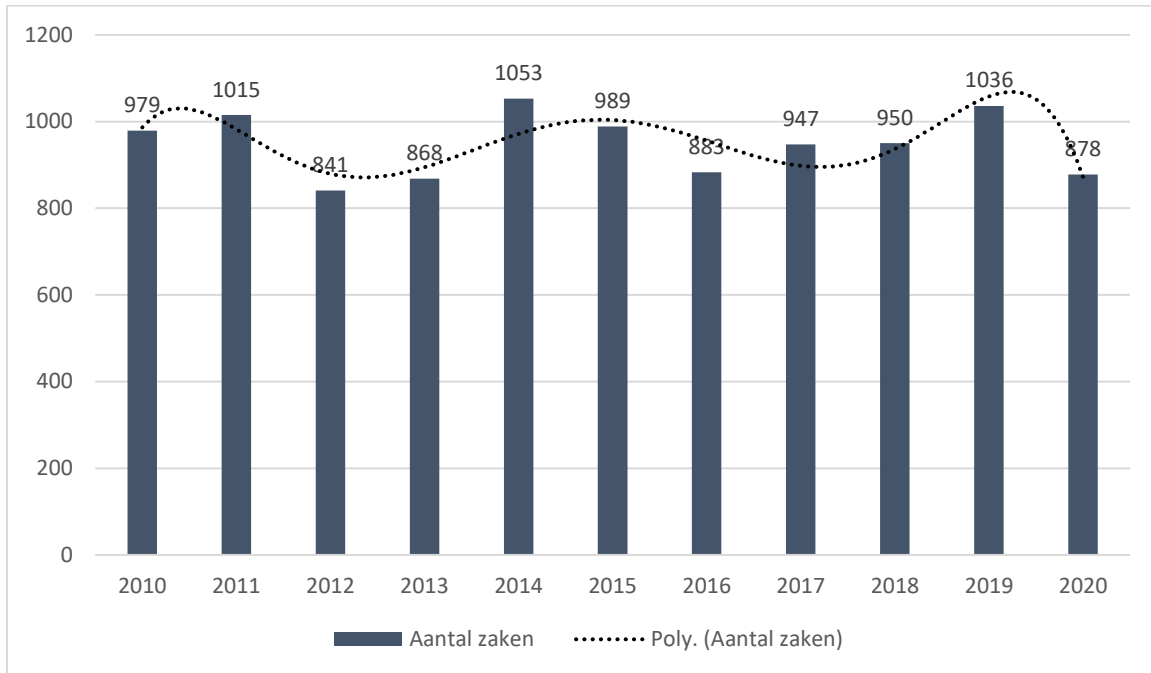
2.1 Grensgerelateerde identiteits-/documentfraude

Identiteits-/documentfraude komt in het kader van het passeren van grenzen van landen veelvuldig voor. De KMar komt hier gezien haar taakstelling dan ook veelvuldig mee in aanraking, ook gedurende de COVID-19 crisis. In 2020 werden door de KMar 878 zaken van identiteits-/documentfraude afgehandeld op grensoverschrijdingslocaties en werd met 1338 documenten gefraudeerd. Ten opzichte van 2019 is sprake van een daling van 15,3 procent⁸ van het aantal zaken en 10 procent⁹ van het aantal documenten waarmee gefraudeerd werd (zie grafiek 1 en 2).

---

⁸ In 2019 betrof het 1036 zaken.

⁹ In 2019 betrof het 1487 documenten.

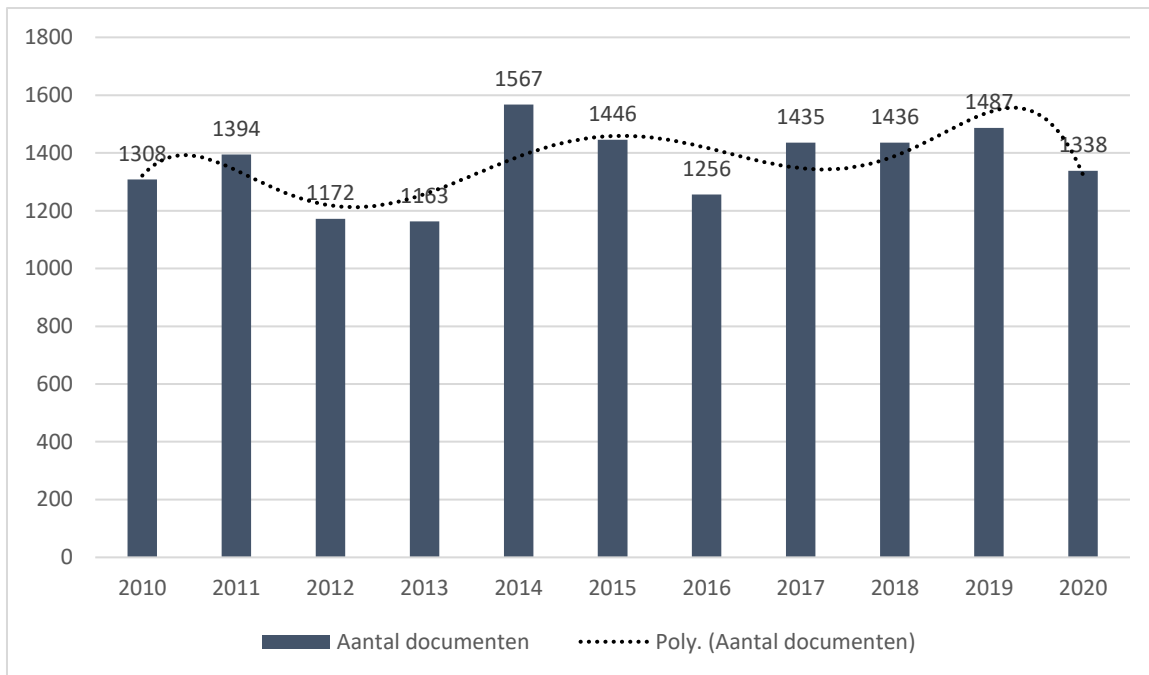

Grafiek 1: Aantal zaken identiteits-/documentfraude aangetroffen op grensoverschrijdingslocaties in de periode 2010-2020.

In grafiek 1 is een weergave te zien van het aantal identiteits-/documentfraudezaken in de periode van 2010 tot en met 2020 op grensoverschrijdingslocaties. Zoals kan worden afgelezen van de trendlijn die hierin staat afgebeeld, is de laatste 10 jaar sprake van golfbewegingen. De toe- en afnemende omvang van identiteits-/documentfraudezaken is niet eenduidig te verklaren, omdat dit beïnvloed wordt door een veelheid aan factoren. Een belangrijke (algemene) factor van invloed op identiteits-/documentfraude in relatie tot migratie, is de mondiale instabiliteit waarbij onder andere te denken valt aan (interne) conflictsituaties/politieke onrust en sociaaleconomische motieven. Eén van de belangrijkste verklaringen voor de afname die in 2020 wordt waargenomen, is de situatie rondom het COVID-19 virus. 2020 kenmerkte zich als een jaar waarbij op lokaal, nationaal en mondiaal niveau sprake was van diverse maatregelen, die getroffen werden om verspreiding van het virus tegen te gaan. Verschillende *lockdown* maatregelen binnen en buiten Nederland, resulteerden in significante afnames van reisbewegingen. Criminaliteit, waaronder identiteits-/documentfraude, nam daarmee eveneens af. Dit is duidelijk zichtbaar op de grensoverschrijdingslocaties. Het ECID concludeert echter voorzichtig dat het COVID-19 virus minder sterk van invloed lijkt te zijn geweest als van tevoren gedacht. Als de daling van identiteits-/documentfrauderegistraties wordt afgezet tegen de omvang van de reisbewegingen, is de daling in verhouding namelijk marginaal te noemen. Meer informatie over de omvang van identiteits-/documentfraude en de omvang van reisbewegingen, staat beschreven in paragraaf 2.1.1, 2.1.2 en 2.1.3.

In grafiek 2 is een weergave te zien van het aantal documenten waarmee identiteits-/documentfraude is gepleegd in de periode van 2010 tot en met 2020. Hieruit kan worden opgemaakt dat er eenzelfde golfbeweging plaatsvindt als bij het aantal identiteits-/documentfraudezaken. Ook hier geldt dat de toe- en afnames niet eenduidig te verklaren zijn, gezien de veelheid aan factoren die hierop van invloed kunnen zijn. Het ECID vermoedt op basis van het aantal geregistreerde zaken, de omvang van reisbewegingen en de omvang van misbruikte documenten, dat de COVID-19 crisis (tot op heden) van beperkte invloed is geweest op het vervaardigingsproces van en/of handel in valse, vervalste en authentieke documenten ten behoeve van identiteits-/documentfraude; het aantal documenten waarmee gefraudeerd werd nam dan wel af, maar bezien vanuit de context en kwalitatieve informatie binnen identiteits-/documentfrauderegistraties, kan niet worden opgemaakt dat de COVID-19 pandemie geleid heeft tot veranderingen/schaarste op deze (criminele) markt.

Grafiek 2: Aantal documenten waarmee identiteits-/documentfraude werd gepleegd op grensoverschrijdingslocaties in de periode 2010-2020.

Kijkend naar het gemiddeld aantal identiteits-/documentfraudezaken over de afgelopen 10 jaar (956), lag het aantal zaken in 2020 lager en was in omvang vergelijkbaar met 2012, 2013 en 2016. Ondanks het feit dat zowel het aantal geregistreerde zaken als onderkende documenten afnam, was de daling van het aantal zaken sterker. Dit betekent dat er bij een fraudepoging in 2020 gemiddeld genomen iets vaker met meerdere documenten identiteits-/documentfraude werd gepleegd dan in 2019 het geval was.

Een meerderheid van de documenten waarmee identiteits-/documentfraude werd gepleegd betrof, net als in 2019, paspoorten (436), identiteitskaarten (416) en rijbewijzen (276). Van de categorie paspoorten werden nationale paspoorten het meest frequent gebruikt om mee te frauderen (390). Identiteits-/documentfraude met andere soorten paspoorten werd 46 keer geconstateerd (zie tabel 1). Ten opzichte van 2019 nam het aantal onderkenningen van de meeste documentcategorieën af. Opvallend is echter de toename van het aantal rijbewijzen. Het aantal rijbewijzen dat misbruikt werd, nam namelijk met 39,5 procent toe (het aantal steeg van 172 naar 276 onderkenningen). Het is onduidelijk wat deze stijging precies heeft veroorzaakt, daar meerdere factoren van invloed kunnen zijn geweest. Een factor die vermoedelijk een sterke invloed heeft gekend is de bijdrage die de KMar vanuit haar bevoegdheden tot het uitvoeren van controles in het kader van Mobiel Toezicht Veiligheid (MTV) heeft geleverd, toen in verband met de beheersing van het COVID-19 virus reisrestricties van kracht waren.

Fraude met andere documenten werd minder frequent geconstateerd (tabel 1). Het gaat (onder andere) om fraude gepleegd met specifieke typen paspoorten, verblijfsvergunningen en documenten voor zeemannen. Een relatief sterk vertegenwoordigde categorie is de categorie "overige documenten". Deze categorie kent een grote diversiteit. Hieronder vielen onder andere zorgpassen, op naam gestelde vervoersbewijzen, stempassen, voertuigdocumentatie, studentenpassen, een militair identiteitsbewijs en een politiepas aangetroffen. In de categorie overige documenten vallen in beperkte mate ook betaalmiddelen (48); 31 bankbiljetten werden vals verklaard en met 17 bankpassen werd gefraudeerd.

Soort document	2020	2019
Verblijfsvergunning	97	92
Paspoort-vluchtelingen/vreemdelingen	32	43
Paspoort-special/service	12	14
Zeemansboekje/-identiteitskaart	5	12
Paspoort (anders)	2	1
Overig	108	91

Tabel 1: Overzicht van documenten waarmee identiteits-/documentfraude werd gepleegd, met uitzondering van nationale paspoorten, identiteitskaarten en rijbewijzen.

Van de 1338 documenten waarmee identiteits-/documentfraude gepleegd werd, werd 55,8 procent (747 documenten) vals¹⁰ verklaard. Het is daarmee, net als in voorgaande jaren, de meest voorkomende modus operandi. De omvang ervan nam in verhouding zelfs toe. In 2019 werd namelijk 41,9 procent van de documenten met de modus operandi vals bestempeld. Overige modi operandi van vervalsing namen daarmee (licht) af; 23,1 procent (309) van de documenten was authentiek, 20,7 procent (227) van de documenten was vervalst en 0,4 procent betrof een fantasiedocument. Ondanks het feit dat deze modi operandi minder frequent werden waargenomen, is de afname van de modus operandi authentiek gering te noemen. In 2019 vertegenwoordigde deze modus operandi 25,8 procent van het totaal. Dit betekent dat deze modus operandi in verhouding bijna even vaak werd waargenomen.

Documenten waarvan bekend is dat zij veelvuldig gebruikt worden om identiteits-/documentfraude mee te plegen, zijn documenten van Griekenland, Frankrijk, Roemenië, Italië en Spanje. In tabel 2 is een weergave gegeven van de omvang waarmee deze documenten in 2020 en 2019 werden aangetroffen. Net als in 2018 en 2019 werd fraude met Griekse documenten het meest frequent geconstateerd, al was wel sprake van een afname. Opnieuw was de identiteitskaart een veel gebruikt document. Franse en Roemeense documenten stonden, net als in 2019, ook in de top vijf. Qua omvang was het aantal onderkenningen vergelijkbaar met 2019. In beide gevallen betrof het frequent misbruik van identiteitskaarten, maar in geval van Frankrijk ook nationale paspoorten. De top vijf wordt afgesloten met Italiaanse en Spaanse documenten. Het aantal Italiaanse documenten dat in 2020 werd gebruikt ten behoeve van identiteits-/documentfraude, nam ten opzichte van 2019 af. Spaanse documenten kwamen niet naar voren in de top vijf van 2019, dit terwijl de omvang van onderkenningen elkaar in 2019 en 2020 nauwelijks ontloopt¹¹. Britse documenten komen niet langer in de top vijf naar voren¹².

Ranking	Land document	2020 (aantal documenten)	Land document	2019 (aantal documenten)
1	Griekenland	155	Griekenland	200
2	Frankrijk	115	Italië	152
3	Roemenië	85	Frankrijk	108
4	Italië	84	Groot-Brittannië	81
5	Spanje	66	Roemenië	71

Tabel 2: Top vijf van land document waarmee op grensoverschrijdingslocaties identiteits-/documentfraude werd gepleegd in 2020 en 2019.

Ondanks een redelijk gevestigde top vijf, is de diversiteit aan documenten waarmee identiteits-/documentfraude gepleegd kan worden groot. In 2020 werd namelijk gefraudeerd met documenten van 97 verschillende landen. De frequentie waarmee deze documenten gebruikt worden varieert van één tot 155 keer. Ondanks de vele factoren die van invloed kunnen zijn op de keuze van het document dat gebruikt zal gaan worden, blijkt al jaren achtereenvolgens dat Europese documenten

¹⁰ Enkele van deze documenten werden in digitale vorm onderzocht.

¹¹ 61 in 2019 en 66 in 2020.

¹² Zij staan in 2020 op de 8^e plaats.

de voorkeur krijgen boven niet-Europese documenten. Met deze documenten kunnen gebruikers onder andere visumvrij¹³ naar het Schengengebied reizen en verblijven en gaat een minimale controle op bij een inreisverzoek. Ook in 2020 waren Europese documenten bij identiteits-/documentfraude sterk vertegenwoordigd met 73,5 procent van het totaal.

Als tot slot gekeken wordt naar uit welke landen plegers van identiteits-/documentfraude afkomstig zijn, is mede een grote diversiteit te zien. In 2020 werden in totaal 937 fraudeurs aangetroffen. Zij waren afkomstig uit 85 verschillende landen. Nationaliteiten die het meest frequent geregistreerd werden waren de Turkse (182), Syrische (141), Albanese (74), Iraanse (48) en Roemeense (41). De sterke vertegenwoordiging van de Turkse en Syrische nationaliteit is in lijn met voorgaande jaren en verklaarbaar door de blijvende instabiliteit in deze landen. Dit geldt ook voor de Albanese nationaliteit, waarvan bekend is dat zij als gevolg van de sociaaleconomische situatie in Albanië het land proberen te ontvluchten. De verschillen in omvang tussen de niet nader gespecificeerde nationaliteiten zijn klein en incidenten van identiteits-/documentfraude die in 2020 plaatsvonden kenmerkten zich niet door een trendmatig karakter.

2.1.1 Identiteits-/documentfraude op luchthavens

Net als in 2019 vonden de meeste identiteits-/documentfrauderegistraties plaats op luchthavens (600). Ten opzichte van 2019 is echter wel sprake van een daling¹⁴ van 24,3 procent van het aantal identiteits-/documentfraudezaken. Fraude werd gepleegd met 964 documenten. Net als in 2019 werden de meeste zaken (520) onderkend op Schiphol. In totaal werden op Schiphol 847 documenten aan het verkeer onttrokken. Op de vier andere commerciële luchthavens (Eindhoven, Groningen-Eelde, Maastricht-Aachen en Rotterdam-The Hague Airport) werden 80 zaken geregistreerd en 117 documenten. Met uitzondering van Eindhoven Airport nam ook op deze luchthavens het aantal onderkende zaken en documenten af¹⁵. Specifiek op Eindhoven Airport is een toename te zien. In 2019 werden 63 zaken geregistreerd en werd gefraudeerd met 83 documenten, terwijl dit in 2020 72 zaken en 108 documenten betrof. Met een stijging van 14,3 procent qua zaken en 30,1 procent van onderkende documenten is dit opvallend te noemen. De stijging is in lijn met wat in eerdere jaren werd waargenomen. Eindhoven Airport lijkt daarmee een steeds belangrijke rol te gaan spelen op het gebied van (grensoverschrijdende) (migratie)criminaliteit waaraan identiteits-/documentfraude faciliterend kan zijn.

De afname van identiteits-/documentfrauderegistraties op luchthavens dient, in het kader van de COVID-19 situatie, te worden gezien vanuit het oogpunt van afnemende passagiersaantallen en vluchtverbindingen. Zo bedroeg bijvoorbeeld het aantal passagiers dat in 2020 naar, via of vanaf Schiphol reisde in totaal 20,9 miljoen, terwijl dit er in 2019 nog 71,7 miljoen waren (Schiphol, 2021)¹⁶. Op Eindhoven Airport was een afname te zien van 4,6 miljoen passagiers (Eindhoven Airport, 2021)¹⁷. Als de daling van identiteits-/documentfrauderegistraties wordt afgezet tegen de afname van de omvang van reisbewegingen, zou kunnen worden gesteld dat het aantal identiteits-/documentfraudegevallen per reisbeweging op luchthavens in 2020 is toegenomen. Dit zou betekenen dat er ten behoeve van irreguliere migratie in verhouding méér gefraudeerd werd en dat (grensoverschrijdende) (migratie)criminaliteit gedurende de (mondiale) COVID-19 crisis doorgang bleef vinden. Des te opvallender is de ontwikkeling die op Eindhoven Airport werd waargenomen; daar nam identiteits-/documentfraudeproblematiek toe, ondanks de significant afgenomen passagiersaantallen op deze luchthaven.

In het statistisch jaaroverzicht 2019 ging tevens de aandacht uit naar de reisroutes waarop identiteits-/documentfraude werd waargenomen. In 2019 lag de nadruk op reizen naar of via Nederland (530 zaken) en in mindere mate bij een reis vanuit Nederland (262). Routes van Griekenland naar/via Nederland en van Nederland naar Groot-Brittannië bleken het meest relevant,

¹³ Al dan niet in combinatie met een verblijfsvergunning.

¹⁴ In 2019 werden 792 zaken geregistreerd en 1194 documenten.

¹⁵ In 2019 betrof het 90 zaken en 122 documenten.

¹⁶ <https://nieuws.schiphol.nl/afgelopen-jaar-209-miljoen-reizigers-op-schiphol/>.

¹⁷ 6719457 passagiers in 2019 en 2095875 in 2020 (bron: Eindhoven Airport).

als ook routes van Turkije naar Nederland en Nederland naar Ierland. In 2020 is dit beeld gedeeltelijk overeenkomstig. Opnieuw lag het zwaartepunt bij reizen naar of via Nederland (431 zaken). Percentueel gezien nam het belang van deze reisrichting zelfs iets toe¹⁸. De reisroute van Griekenland naar/via Nederland was daarin het meest relevant. Opvallend is de toegenomen relevantie van routes vanuit Italië naar/via Nederland. In mindere mate bleken ook luchthavens in andere Schengenlanden relevant. Dit had te maken met zogenaamd "omreisgedrag" van migranten in Griekenland. In 2020 werd in toenemende mate geconstateerd dat deze migranten vanuit Griekenland vertrokken via "omreisroutes" en dit verklaart de toegenomen relevantie van deze routes. Identiteits-/documentfraude bij een reis vanuit Nederland kwam 159 keer voor. Hierbij was de reisroute van Nederland naar Groot-Brittannië het meest relevant. Opmerkelijk is dat identiteits-/documentfraude op uitreis met name vanaf oktober 2020 toenam. Niet wordt uitgesloten dat dit te relateren viel aan de naderende Brexit, die 1 januari 2021 van kracht is geworden. Routes vanuit Turkije en naar Ierland speelden een significant kleinere rol in 2020.

Voor routes die niet genoemd zijn, geldt niet dat zij geen relevantie kennen. Door (onder andere) controles van buitenlandse (migratie)autoriteiten en inzet van *Immigration Liaison Officers* (ILO's)¹⁹, *Liaison Officers* (LO's), *Airport Liaison Officers* (ALO's) en personeel van afhandelings- en luchtvaartmaatschappijen buiten Nederland, worden al vele fraudeurs gestopt alvorens zij identiteits-/documentfraude plegen in Nederland.

Enkele zaken die werden geregistreerd op luchthavens hadden geen betrekking op een reis naar/via of vanuit Nederland (10). Het betrof bijvoorbeeld afhalers van passagiers, of zaken waarbij vreemdelingen op Schiphol asiel aanvroegen en niet met het vliegtuig reisden.

2.1.2 Identiteits-/documentfraude op landsgrenzen

Navolgend op Nederlandse luchthavens vonden de meeste registraties van zaken plaats op locaties op en rondom de landsgrenzen. In 2020 werden 234 zaken en 314 documenten geregistreerd tegenover 171 zaken en 201 documenten in 2019. Zowel het aantal zaken (36,8 procent) als documenten (43,8 procent) laat een sterke toename zien. Daarmee zet de stijgende lijn die zich in 2019 inzette door. De stijging is opvallend, gezien de significante afname van reisbewegingen op de Nederlandse landsgrenzen in verband met de COVID-19 situatie. Uit informatie afkomstig uit het Amigo Boras systeem²⁰, is getracht inzicht te verkrijgen in de mate waarin de verkeersintensiteit zou zijn afgenomen. Hoewel de aantallen passages slechts indicatief zijn, komt uit de beschikbare informatie over 2019 en 2020 naar voren dat voertuigpassages van personenvervoertuigen en bussen zowel bij een reis naar/via of vanuit Nederland, significant zijn afgenomen²¹. Voor grenspassages waarbij naar/via Nederland werd gereisd, lijkt sprake van een afname van zo'n 47 miljoen voertuigpassages (personen- en busvervoer) naar zo'n 29 miljoen. Dit maakt de toename van identiteits-/documentfrauderegistraties des te opmerkelijker en indiceert dat (migratie)criminaliteit ondanks de COVID-19 maatregelen doorgang bleef vinden. De KMar werd in verband met de COVID-19 situatie echter ook in toenemende mate op de grensoverschrijdende wegen ingezet om reisbewegingen op de landsgrenzen te monitoren. De afgenomen intensiteit van vervoersbewegingen en intensievere inzet van de KMar op deze grensoverschrijdingslocaties lijkt te hebben geresulteerd in meer inzicht in (bestaande) criminaliteitsproblematiek. De geconstateerde problematiek waarbij identiteits-/documentfraude wordt gepleegd met rijbewijzen is hier één van de resultaten van.

Tijdens grenspassages op de landsgrenzen met België en Duitsland werden de meeste identiteits-/documentfraudezaken geconstateerd. Op de Belgisch-Nederlandse grens betrof het 71 zaken en op de Duits-Nederlandse grens 140. Net als in 2019 lag het zwaartepunt daarmee opnieuw op de Oostgrens. Naast identiteits-/documentfraude bij een grenspassage, waren er ook identiteits-

¹⁸ In 2019 betrof 66,9 procent van de zaken een reis naar/via Nederland. In 2020 bedraagt dit 71,6 procent.

¹⁹ Tot en met november 2020 werden door ILO' zo'n 350 personen onderkend die identiteits-/documentfraude pleegden, bron: Immigration Liaison Backoffice. Immigratie- en Naturalisatiedienst; Den Haag.

²⁰ Informatie is beschikbaar van 15 Amigo Boras grenspassagelocaties in Nederland.

²¹ Grenspassages van goederenvervoer zijn nagenoeg gelijk gebleven.

/documentfraude-incidenten die plaatsvonden binnen de 20 kilometerzone of andere grensgerelateerde locatie (23).

Controles van personenvoertuigen leverden in 2020 de meeste bijzonderheden op (213). Bij deze controles werd fraude vastgesteld met 281 documenten. Net als in 2019 werd in mindere mate identiteits-/documentfraude geconstateerd wanneer gereisd werd met bussen, (inter)nationale treinen of andere vervoersmiddelen. Het betrof 21 zaken en 33 documenten in 2020 en 30 zaken en 33 documenten in 2019. Specifiek ten aanzien van het (inter)nationale treinverkeer, is vermeldingswaardig dat in 2020 gestart is met de Eurostar verbinding waarbij vanuit Amsterdam en Rotterdam Centraal naar Groot-Brittannië gereisd kan worden. Hoewel het aantal onderkenningen van identiteits-/documentfraude in 2020 beperkt is gebleven, werd vanaf het moment van aanvang duidelijk dat ook op dit traject identiteits-/documentfraude zal plaatsvinden bij grensoverschrijdingen.

2.1.3 Identiteits-/documentfraude op maritieme doorlaatposten

Op maritieme doorlaatposten werden de minste zaken van identiteits-/documentfraude geregistreerd (44). Het betreft een sterke daling ten opzichte van 2019, toen nog 73 zaken werden geregistreerd. Geconstateerd werd dat met 60 documenten identiteits-/documentfraude werd gepleegd. Niet alle documenten werden in beslag genomen, omdat niet alle documenten in fysieke vorm werden aangeboden. 23 documenten werden digitaal onderzocht naar aanleiding van onderzoeken die plaatsvonden bij mensensmokkelincidenten. Alle onderkenningen hadden betrekking op een reis vanuit Nederland naar Groot-Brittannië. Overeenkomstig aan het beeld van 2019 hadden de meeste registraties betrekking op de route Hoek van Holland naar Harwich (36). Het aantal onderkenningen van identiteits-/documentfraude op andere routes, zoals vanuit IJmuiden naar Newcastle en van Rotterdam Europoort naar Hull, nam in 2020 met meer dan de helft af ten opzichte van 2019 (van 18 naar 7 zaken). Identiteits-/documentfraude vindt daarmee vrijwel altijd plaats op ferry verbindingen. Opmerkelijk in dit kader is echter een zaak die plaatsvond in Vlaardingen. Het betreft een zaak waarbij een zogenaamde "inklimmer" in het bezit was van valse documenten en met de vrachtferry van Rotterdam Vlaardingen naar Felixstowe wilde reizen.

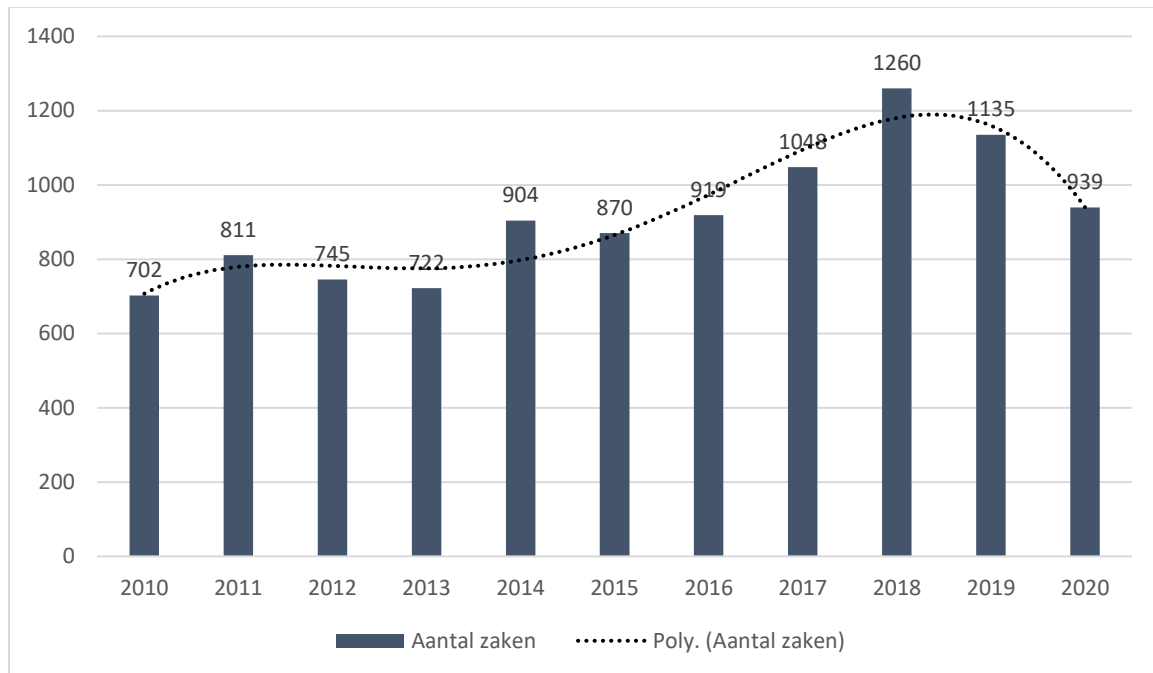
Het beperkt aantal onderkenningen van identiteits-/documentfraude op maritieme doorlaatposten is, ondanks de stijging in 2019, vergelijkbaar met eerdere jaren. De afname ten opzichte van vorig jaar kan niet eenduidig worden verklaard, maar duidelijk is dat de COVID-19 situatie mede van invloed is. Naast de algemene invloed van COVID-19 op reisbewegingen naar/via Nederland en de transitrol van Nederland als het gaat om migratieproblematiek, is als gevolg van COVID-19 ook een afname van veerverbindingen tussen Nederland en Groot-Brittannië waargenomen. Zo waren er in 2020 perioden waarin er op specifieke routes in geheel geen ferry's meer vertrokken. Ook lagen de passagiersaantallen tijdens de COVID-19 periode laag. Tickets voor de overtocht zijn daarbij in vergelijking tot vliegtickets vaak prijzig en de reisduur langer.

2.2 Identiteits-/documentfraude geconstateerd door ID-Desken

In deze paragraaf worden de identiteits-/documentfrauderegistraties beschouwd die door documentexperts werkzaam op de ID-Desken van het ECID zijn gedaan. Het betreft registraties die betrekking hebben op fraude met diverse documenten, waaronder ook betaalmiddelen. Een meerderheid van de registraties heeft betrekking op incidenten die in Nederland hebben plaatsgevonden. Dit zijn zaken die door de KMar werden onderkend, maar in het bijzonder ook zaken die werden aangedragen door publieke en private (keten)organisaties. Documentexperts werkzaam voor ID-Desken nemen ook verzoeken uit het buitenland in behandeling. Dergelijke identiteits-/documentfraude-incidenten hebben betrekking op vermoedens van identiteits-/documentfraude gepleegd met Nederlandse reis-, verblijfs- en/of identiteitsdocumenten. Ook Nederlandse vertegenwoordigers van overheidsinstellingen die in het buitenland werkzaam zijn, kunnen een beroep doen op de deskundigheid van de documentexperts. Vanwege het belang van dergelijke

identiteits-/documentfrauderegistraties voor Nederland, worden deze registraties tevens in de beschouwing meegenomen in dit statistische jaaroverzicht.

Documentexperts werkzaam voor de ID-Desken van het ECID rapporteerden in 2020 in totaal 939 zaken van identiteits-/documentfraude en 8001 documenten²² waarmee gefraudeerd werd. Ten opzichte van 2019 is sprake van een afname; toen betrof het 1135 zaken. Na 2018 heeft zich een daling ingezet van het aantal identiteits-/documentfraudezaken die door ID-Desken werden geregistreerd (grafiek 3).

Grafiek 3: Aantal zaken identiteits-/documentfraude bij ID-Desken in de periode 2010-2020.

Hoewel er geen eenduidige verklaring is voor de afname die in 2019 en 2020 werd geconstateerd, geldt als één van de meest relevante factoren van invloed het COVID-19 virus. Vooral tijdens de eerste *lockdown* merkten documentexperts werkzaam voor de ID-Desken van het ECID op dat het aantal aangeboden documenten sterk afnam, als ook het aantal gevallen van identiteits-/documentfraude. Ondanks een afname van documentaanbod en identiteits-/documentfrauderegistraties, is de afname relatief beperkt als de COVID-19 maatregelen in ogenschouw wordt genomen. Door het ECID werd verwacht dat de (beperkende) maatregelen op lokaal, nationaal en mondiaal niveau zich zouden vertalen in grotere verschillen in omvang van identiteits-/documentfraude. Identiteits-/documentfraude bleef als zodanig ook tijdens de COVID-19 maatregelen faciliterend aan (verschillende vormen van) criminaliteit. Net als vermeld bij grensgerelateerde identiteits-/documentfraude, vermoedt het ECID op basis van het aantal geregistreerde zaken, de significant afgenomen omvang van reisbewegingen en de omvang van misbruikte documenten, dat de COVID-19 crisis van beperkte invloed is geweest op het vervaardigingsproces van en/of handel in valse, vervalste en authentieke documenten, daar het beeld geen veranderingen/schaarste op de (criminele) markt indiceert.

Net als in 2019 kunnen in 2020 geen uitspraken gedaan worden over de landen waaruit fraudeurs afkomstig zijn. De nationaliteit van de verdachte komt veelal niet in registraties bij de KMar naar voren, daar incidenten niet altijd door de KMar worden afgehandeld. Daarbij zijn het ontbreken van centrale registratie van identiteits-/documentfraude en het niet kunnen achterhalen van de (daadwerkelijke) identiteit van een persoon redenen dat de herkomst van deze personen soms onbekend blijft.

²² Dit aantal omvat tevens 6848 bankbiljetten en 25 overige documenten die door de documentexperts zijn onderzocht (zie paragraaf 2.2.2 en paragraaf 2.2.3).

2.2.1 Identiteits-/documentfraude met reis-, verblijfs- en/of identiteitsdocumenten²³

In het jaaroverzicht van 2019 werd voor de beschrijving van het beeld aangaande identiteits-/documentfraude een scheiding gemaakt tussen fraude met reis-, verblijfs- en/of identiteitsdocumenten en betaalmiddelen. De reden hiervoor was dat de grote hoeveelheid bankbiljetten dat op jaarlijkse basis vals wordt bevonden, een vertekend beeld van de omvang zou kunnen geven. Betaalmiddelen werden daarom niet meegenomen in het verdiepende beeld van 2019. Omdat het controleren van betaalmiddelen een belangrijk onderdeel uitmaakt van de werkzaamheden van documentexperts werkzaam voor de ID-Desken van het ECID, wordt hier dit jaar een aparte paragraaf aan gewijd (2.2.2). In deze paragraaf (2.2.1) wordt ingegaan op identiteits-/documentfraude gepleegd met reis-, verblijfs- en/of identiteitsdocumenten.

Door documentexperts werkzaam voor de ID-Desken van het ECID werden in 2020 828 zaken van identiteits-/documentfraude geregistreerd met reis-, verblijfs- en/of identiteitsdocumenten. In totaal werden 1128 documenten voor fraude misbruikt. Ten opzichte van 2019 is sprake van een (lichte) afname; toen werden 949 zaken geregistreerd en 1158 documenten misbruikt. De constatering dat het aantal zaken sterker is gedaald dan het aantal documenten waarmee gefraudeerd werd, geeft aan dat bij een gemiddelde fraudepoging in 2020 vaker met meer dan één document gefraudeerd werd dan in 2019 het geval was. Omdat het een relatief kleine stijging betreft, is hiernaar geen aanvullend onderzoek verricht.

Net als in 2019 werden de meeste zaken aangedragen door de NP, gevolgd door de KMar. In 2020 betrof het respectievelijk 440 en 82 zaken. Ten opzichte van 2019 is sprake van een relatief sterke daling van het aantal aangebrachte zaken, daar de politie bijna 11 procent minder zaken aanbracht en de KMar 50 procent minder. Voor andere aanbrengrers zoals PostNL, financiële instellingen, de Fraudehelpdesk, Douane, gemeenten, de Inspectie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ISZW), geldt dat de omvang nauwelijks gewijzigd is. Uitzonderingen zijn zaken die via immigratiediensten en de FIOD werden aangeboden. Voor beide aanbieders nam het aantal registraties van identiteits-/documentfraudezaken toe. Deze toename is toe te schrijven aan een rechematig onderzoek van de FIOD en identiteits-/documentfraudeproblematiek met Nederlandse reisdocumenten bij de Britse immigratiedienst.

De documenten waarmee identiteits-/documentfraude werd gepleegd, werden niet in alle gevallen in fysieke vorm gecontroleerd. Digitale controle²⁴ door middel van beoordeling van scans/kopieën van (fysieke) documenten vindt ook veelvuldig plaats en is kenmerkend voor de werkzaamheden van documentexperts werkzaam voor de ID-Desken van het ECID. In tabel 3 is een overzicht te zien van het aantal documenten waarmee identiteits-/documentfraude werd gepleegd en wordt onderscheid gemaakt tussen fysieke en digitale vaststelling van identiteits-/documentfraude. Hoewel het aantal onderkenningen van fysieke documenten nog steeds een meerderheid betrof, nam de categorie digitale onderkenningen in procentueel licht toe. Deze toenemende tendens is zichtbaar over de afgelopen jaren. De groei is echter beperkter dan verwacht, vooral gezien de huidige situatie met betrekking tot het COVID-19 virus en de steeds verder gaande digitalisering in de samenleving.

Fysiek	2020	2019	Digitaal	2020	2019
Identiteitskaarten	333	288	Identiteitskaarten	110	185
Paspoorten	97	181	Paspoorten	238	188
Rijbewijzen	246	238	Rijbewijzen	64	42
Overig	20	22	Overig	20	14
Totaal	696	729	Totaal	432	429

Tabel 3: Overzicht van het aantal documenten waarmee volgens documentexperts van ID-Desken op fysieke of digitale wijze identiteits-/documentfraude mee werd gepleegd in 2020 en 2019.

²³ Het betreft de documenten zoals genoemd in artikel 1 van de Wet op de Identificatieplicht.

²⁴ Documenten die in eerste instantie digitaal worden aangeboden en gecontroleerd, worden in sommige gevallen later ook nog aan een fysieke controle onderworpen.

Binnen de groep fysiek gecontroleerde documenten (696) werd 79,5 procent vals verklaard. Ten opzichte van 2019²⁵ is sprake van een relatief sterke toename. 20,5 procent kende een andere modus operandi van vervalsing; 14,9 procent betrof een vervalst document. Andere modi operandi werden beperkt waargenomen. Het aantal fysiek gecontroleerde identiteitskaarten was (opnieuw) de grootste categorie en nam in omvang zelfs toe. Deze toename is toe te schrijven aan een groot aantal identiteitskaarten dat werd gecontroleerd naar aanleiding van een rechnermatig onderzoek. De categorie paspoorten nam ten opzichte van vorig jaar sterk af. Hiervoor is geen duidelijke verklaring.

Documenten waarmee het meest gefraudeerd werd in fysieke vorm waren de documenten van Roemenië, Italië, Polen, Nederland en Bulgarije. In tabel 4 is een weergave gegeven van de omvang waarmee met documenten van deze landen in 2020 en 2019 identiteits-/documentfraude gepleegd werd. In de tabel is te zien dat de top vijf overeenkomstig aan die van 2019, maar dat wél is sprake van een andere rangschikking.

Ranking	Land document	2020 (aantal documenten)	Land document	2019 (aantal documenten)
1	Roemenië	126	Polen	77
2	Italië	95	Bulgarije	67
3	Polen	54	Italië	66
4	Nederland	51	Nederland	59
5	Bulgarije	46	Roemenië	51

Tabel 4: Top vijf van land document waarmee volgens documentexperts van ID-Desken in fysieke vorm identiteits-/documentfraude werd gepleegd in 2020 en 2019.

Bij het digitaal beoordelen van kopieën/scans van documenten, kan niet altijd een uitsluitend oordeel gegeven worden over de wijze waarop identiteits-/documentfraude met het document werd gepleegd. Bij digitaal onderzoek wordt daarom uitgegaan van twee specifieke modi operandi van vervalsing; een kopie van een vals of vervalst document of een gemanipuleerd kopie. Daarnaast kunnen aan de hand van kopieën/scans ook *imposters* worden onderkend. Zoals is te zien in tabel 3, gaat het bij digitaal onderzoek voornamelijk om onderzoek van (diverse soorten) paspoorten (238 documenten, 182 zaken) en identiteitskaarten (110 documenten, 92 zaken). Van de 432 documenten kreeg 79,4 procent de kwalificatie gemanipuleerd kopie of kopie van een vals of vervalst document. 10,7 procent werd vals verklaard. Overige modi operandi waren divers en kwamen slechts enkele keren voor (9,9 procent). Net als in 2018 en 2019 betroffen de meeste kopieën/scans Nederlandse documenten. Naast Nederlandse documenten werden nog identiteits-/documentfraude gepleegd met documenten van 34 andere landen. Documenten waarmee 10 keer of frequenter fraude werd gepleegd waren de documenten van de Verenigde Staten van Amerika, Italië, Groot-Brittannië, Polen, Bulgarije en Griekenland.

Als zodanig was de identiteitskaart, net als in 2019, het meest gebruikte document om identiteits-/documentfraude mee te plegen (443), gevolgd door (diverse soorten) paspoorten (335) en rijbewijzen (310). Daarnaast bestond er een kleine categorie met overige documenten waarmee gefraudeerd werd, betreffende verblijfsvergunningen en visa (40). Ten opzichte van 2019 is sprake van een lichte afname van het aantal identiteitskaarten²⁶ en paspoorten²⁷ waarmee gefraudeerd werd. Het aantal rijbewijzen²⁸, verblijfsvergunningen en visa²⁹ lag in 2019 juist (iets) lager dan in 2020 het geval was.

²⁵ Toen werd 65,9 procent vals verklaard.

²⁶ In 2019 betroffen dit er 473.

²⁷ In 2019 betroffen dit er 369.

²⁸ In 2019 betroffen dit er 280.

²⁹ In 2019 betroffen dit er 36.

2.2.2 Documentfraude met betaalmiddelen

In het jaaroverzicht van 2020 vindt voor het eerst een korte beschouwing plaats van "documentfraude" met betaalmiddelen. Op jaarlijkse basis worden door documentexperts namelijk vele bankbiljetten van verschillende valuta gecontroleerd. Deze bankbiljetten zijn met name afkomstig van de NP, KMar of PostNL. In 2020 werden 94 zaken geregistreerd, waarbij gefraudeerd werd met 6848 bankbiljetten. Het betrof 6795 Eurobiljetten en daarmee beslaan Eurobiljetten vrijwel de gehele omvang. Naast Euro's werden Amerikaanse Dollars, en Chinese Yuan gecontroleerd en vals bevonden. Het aantal gecontroleerde en vals bevonden biljetten in 2019 bedroeg 6766, waarvan 6572 Eurobiljetten. De diversiteit aan bankbiljetten met een andere valuta was in 2019 groter. Zo werden onder andere Amerikaanse Dollars, Britse Ponden, Chinese Yuan en Turkse lire onderzocht en vals verklaard. In totaal registreerden medewerkers van de ID-Desken in 2019 144 zaken.

2.2.3 Identiteits-/documentfraude met overige documenten

Tot slot komt ook identiteits-/documentfraude voor met documenten die niet reeds aan bod kwamen. Het betreft een grote diversiteit aan documenten die niet vallen onder de in artikel 1 genoemde documenten in de Wet op de Identificatieplicht (WID). Deze documenten werden nog niet eerder beschouwd in een statistisch jaaroverzicht.

Het aantal documenten waarmee gefraudeerd werd is beperkt. In 2020 betrof het 25 documenten (17 zaken) en in 2019 betrof het 37 documenten (35 zaken). Deze documenten worden veelal aangeboden in combinatie met reis-, verblijfs- en/of identiteitsdocumenten. Tijdens een controle kan geconstateerd worden dat met deze documenten tevens gefraudeerd wordt. Voorbeelden van dergelijke documenten die in 2020 werden aangetroffen zijn chauffeurspassen, kentekenbewijzen, huurcontracten, gehandicaptenparkeerkaarten, zorgpassen, politiepassen/militaire legitimatiebewijzen en verschillende soorten fantasiedocumenten. Gezien het beperkt aantal identiteits-/documentfrauderegistraties binnen deze categorie, kunnen vrijwel geen gefundeerde uitspraken gedaan worden over de frequentie waarmee dergelijke documenten gebruikt worden om identiteits-/documentfraude te plegen. Daarbij komt dat dergelijke documenten niet per definitie door documentexperts werkzaam voor de ID-Desken beoordeeld worden, daar het geen documenten betreft die genoemd worden in artikel 1 van de WID. Gezien de diversiteit en (beperkte) aanwezigheid van echtheidskenmerken in deze documenten, wordt het waarschijnlijk geacht dat identiteits-/documentfraude met dergelijke documenten mogelijk veel frequenter voor komt dan uit de huidige statistieken blijkt.

2.3 Identiteits-/documentfraude op aanmeldcentra

In deze paragraaf worden de identiteits-/documentfrauderegistraties beschouwd die betrekking hebben op de Nederlandse aanmeldcentra (AC'en). Voor de beeldvorming wordt eerst een korte beschouwing gegeven van de ontwikkelingen in relatie tot het I&R proces van asielaanvragers op de verschillende locaties in Nederland.

2.3.1 Ontwikkelingen I&R proces in Nederland

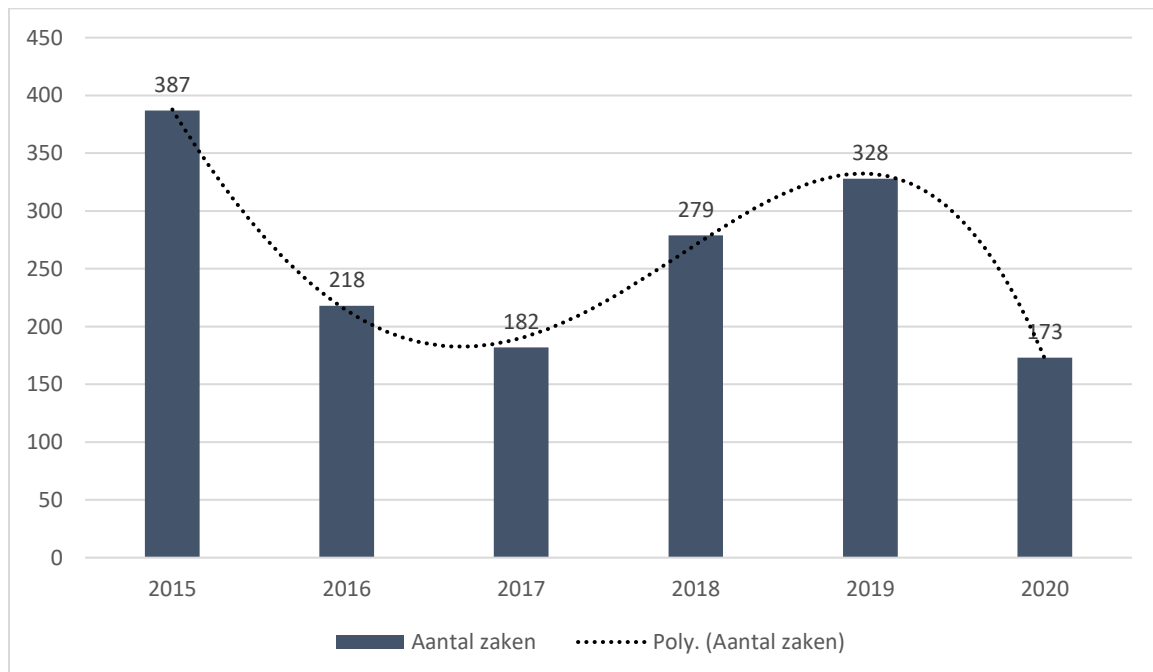
In verband met de verhoogde instroom van asielzoekers is vanuit het Ministerie van Justitie & Veiligheid (J&V) het Programma Flexibilisering Asielketen gestart. Onderdeel van dit programma is de 'Herinrichting I&R'. Eén van de uitkomsten van dit deelprogramma is de inrichting van een voorportaal op AC Ter Apel en decentrale voorportalen op de AVIM locaties in de regio waar de asielzoeker wordt aangetroffen. Doel hiervan is om de asielzoeker te hebben geïdentificeerd en geregistreerd, alvorens deze naar het aanmeldcentrum te sturen. Op de decentrale voorportalen worden de aangetroffen documenten van de asielzoeker en de gegevensdragers ingenomen en verstuurd naar AC Ter Apel. Op het AC Ter Apel wordt een 'front office' ingericht alwaar de documenten en gegevensdragers worden aangeleverd. Vanuit deze front office functionaliteit dragen documentexperts werkzaam voor het ECID zorg voor documentenonderzoek.

Buiten het programma Flexibilisering Asielketen om, heeft de NP het plan 'van 6 naar 2' gelanceerd. Het doel hiervan is om uit de 'crisis modus' te komen door te stoppen met de decentrale ID-Straten en alleen nog maar gebruik te gaan maken van de ID-Straten op Ter Apel en Budel. Sinds oktober zijn de ID-Straten te Leusden, Amsterdam, Rotterdam en Didam gesloten. De ID-Straat Budel is vanaf 7 oktober 2020 7 dagen per week geopend en wordt bemand door KMar personeel.

Zodra de 'Herinrichting I&R' is geïmplementeerd (medio mei 2021) zullen alle asielzoekers het 'voorportaal' in Ter Apel hebben doorlopen en zijn alle aangetroffen documenten reeds ingenomen en verzonden naar de front office. Dit betekent dat er in de toekomstige situatie geen documenten onderzoek meer te Budel zal plaatsvinden. De inzet van de KMar op Budel zal daarmee komen te vervallen.

2.3.2 Beeld identiteits-/documentfrauderegistraties

Door het ECID worden sinds 2015 registraties van identiteits-/documentfraude op AC'en bijgehouden (zie grafiek 4). In 2020 werden 173 zaken van identiteits-/documentfraude geregistreerd. Met 328 zaken in 2019 is sprake van een forse daling (47,3 procent). In grafiek 4 is te zien dat het aantal zaken in de periode vanaf 2017 tot en met 2019 toenemend was. Hoewel er geen eenduidige verklaring kan worden gegeven voor de afname die in 2020 wordt geconstateerd, lijkt de invloed van de COVID-19 situatie de meest belangrijke. Dit werd met name zichtbaar in de registraties ten tijde van de eerste *lockdown* in het voorjaar van 2020. Reisbewegingen werden tot een minimum beperkt en de IND merkte op dat sprake was van een aanzienlijke daling van het aantal asielaanvragen (IND, 2021)³⁰. Daarnaast zijn in de aard van de asielinstroom enkele veranderingen zichtbaar. Zo werd in 2019 bijvoorbeeld nog een overrepresentatie van specifieke nationaliteiten waargenomen in relatie tot identiteits-/document fraude. Deze overrepresentatie is in 2020 in mindere mate geconstateerd. Het aantal documenten waarmee in 2020 identiteits-/documentfraude werd gepleegd betrof 202. Ook qua documenten is sprake van een afname, daar er in 2019 met 461 documenten werd gefraudeerd. De daling in het aantal zaken en documenten is niet evenredig aan elkaar³¹. Dit betekent dat bij een fraudepoging die werd waargenomen op een AC gemiddeld genomen met minder documenten werd gefraudeerd dan in 2019 het geval was.

Grafiek 4: Aantal zaken identiteits- en/of documentfraude op aanmeldcentra in de periode 2015-2020.

³⁰ IND (2021). De totale asielinstroom in 2020 bedroeg 19132. In 2019 bedroeg de totale asielinstroom 29435 en in 2018 30380.

³¹ Het aantal documenten daalde met 56,2 procent.

De meeste zaken werden geregistreerd op AC Ter Apel (ACTA). Het merendeel van de reis-, verblijfs- en/of identiteitsdocumenten waarmee werd gefraudeerd was vervalst (95), maar ook de modus operandi vals kwam relatief vaak voor (85). De modus operandi van vervalst kwam in 2019 ook het vaakst naar voren (282). Paspoorten (92) werden het meest gebruikt om identiteits-/documentfraude te plegen. Hierbij ging het over het algemeen om nationale paspoorten (85). Ook in 2019 werd het vaakst gefraudeerd met nationale paspoorten, echter lag dit aantal aanzienlijk hoger (273). Naast identiteits-/documentfraude met paspoorten werd in 2020 ook met enige regelmaat gefraudeerd met identiteitskaarten (53) en rijbewijzen (53)³². Het beeld ten aanzien van documenten waarmee identiteits-/documentfraude werd gepleegd, is daarmee overeenkomstig aan het beeld dat is geschetst in 2019, zij het dat de omvang ervan is afgenomen³³. Identiteits-/documentfraude met andere documenten kwam incidenteel voor. Het betrof (onder andere) fraude gepleegd met verblijfsvergunningen, zeemansboek en andere paspoortvarianten.

Documenten waarmee in 2020 het meest gefraudeerd werd, waren documenten van Syrië (82), Irak (15), Jemen (13), de Verenigde Staten van Amerika (10) en Turkije, Griekenland en Afghanistan (8). Vrijwel alleen fraude met Syrische documenten kwam op regelmatige basis voor. De andere documenten genoemd in de top vijf kenmerken zich met een incidenteel karakter. Qua documenten worden in de top vijf van 2019 en 2020 overeenkomsten gezien. Nieuw in de top vijf zijn de Amerikaanse documenten. De diversiteit van documenten waarmee gefraudeerd werd is echter groot, vooral in 2020. In totaal werden documenten van 42 verschillende landen gebruikt om identiteits-/documentfraude mee te plegen.

Documenten waarmee identiteits-/documentfraude wordt gepleegd op AC'en zijn vaak anders dan de documenten die elders in Nederland worden aangetroffen. Frauderegistraties op AC'en hebben namelijk vrijwel altijd betrekking op documenten van het land van herkomst. Eventuele andere documenten waarmee identiteits-/documentfraude werd gepleegd om grenzen te passeren, zijn niet meer benodigd³⁴. Eenmaal in Nederland gaat het bij het asielp proces om identificatie die resulteert in inwilliging van de asielaanvraag. Deze documenten komen naar voren tijdens het I&R-proces. Hoewel het I&R proces en eventuele fraude met elkaar gepaard kan gaan, geldt dat van de meeste asielaanvragers met behulp van andere documenten de identiteit kan worden achterhaald. Dit is echter niet altijd het geval. Soms is niet duidelijk waarom gefraudeerd wordt en dergelijke situaties zijn niet zonder risico's. Zo kunnen asielaanvragers uit zogenaamde "kansarme" landen misbruik maken van identificerende documenten van "kansrijke landen" en daarmee de kans op inwilliging van een asielaanvraag vergroten. Fraude kan tevens gevolg zijn van de omstandigheid dat asielaanvragers niet willen dat hun werkelijke identiteit wordt achterhaald. Redenen hiervoor kunnen divers zijn.

Asielaanvragers die in 2020 identiteits-/documentfraude pleegden waren afkomstig uit verschillende landen. De diversiteit was echter minder groot dan in 2019 het geval was. Vermoedelijk is dit gevolg van de algehele afname die binnen de asielinstroom zichtbaar is. In totaal waren fraudeurs uit 33 verschillende landen afkomstig. In 2019 betrof het 48 verschillende landen. In tegenstelling tot 2019 is niet de Afghaanse maar Syrische nationaliteit het sterkst vertegenwoordigd (83), gevolgd door de Turkse (17), Iraakse (16), Jemenitische (13), Afghaanse en Iraanse (8).

---

³² De groep nationale rijbewijzen was met 43 het sterkste vertegenwoordigd.

³³ In 2019 werd identiteits-/documentfraude gepleegd met 273 nationale paspoorten, 99 identiteitskaarten en 56 nationale rijbewijzen.

³⁴ Meestal zijn deze documenten ook niet meer in het bezit van de asielaanvragers.

3. Fraude met Nederlandse documenten

In deze laatste paragraaf gaat specifiek aandacht uit naar identiteits-/documentfraude gepleegd met Nederlandse reis-, verblijfs- en/of identiteitsdocumenten. Enerzijds wordt gekeken naar de omvang van identiteits-/documentfraude met Nederlandse documenten in Nederland³⁵. Anderzijds gaat aandacht uit naar onderkenningen van identiteits-/documentfraude met Nederlandse documenten in het buitenland³⁶.

2.4.1 Meldingen in Nederland³⁷

Net als in 2019 werd identiteits-/documentfraude met Nederlandse documenten voornamelijk geregistreerd door documentexperts werkzaam voor de ID-Desken van het ECID. In totaal werden 227 zaken geregistreerd en 279 Nederlandse documenten misbruikt. De meeste meldingen waren afkomstig van telecomproviders, financiële instellingen, de NP en buitenlandse autoriteiten-/immigratiediensten. Ten opzichte van 2019 is sprake van een toename van het aantal fraudegevallen. Toen werden 175 zaken en 202 documenten geregistreerd. Het aantal identiteits-/documentfrauderegistraties door documentexperts werkzaam voor de ID-Desken van het ECID van fraude met Nederlandse documenten komt daarmee in 2020 op een vergelijkbaar niveau als in 2018. Omdat de omstandigheden in 2020 als gevolg van het COVID-19 virus beduidend anders waren dan in voorgaande jaren geval was, is de toename die wordt waargenomen opvallend te noemen.

Onderkenningen van identiteits-/documentfraude op grensoverschrijdingslocaties en AC'en vonden minder frequent plaats, net als in 2019. Met in totaal 20 zaken op de genoemde locaties, waarbij 25 documenten werden misbruikt, is sprake van een daling ten opzichte van 2019³⁸. Hoewel het verschil tussen 2019 en 2020 beperkt is, laat het aantal misbruikte documenten een grotere verandering zien. Deze afname wordt vooral veroorzaakt door minder onderkenningen van zogenaamde "ondersteunende" documenten. Hierbij kan gedacht worden aan zorgpassen, op naam gestelde vervoersbewijzen en bankpassen en worden gebruikt om de aangenomen identiteit te "versterken".

In tabel 5 is een weergave te zien van de omvang van identiteits-/documentfraude met Nederlandse documenten in fysieke en digitale vorm. In deze tabel is te zien dat in 2020 met 229 kopieën/scans van Nederlandse documenten gefraudeerd werd en met 75 fysieke documenten. Digitale identiteits-/documentfraude laat daarmee een sterke toename en fysieke fraude een afname zien. Hoewel digitale identiteits-/documentfraude met Nederlandse documenten al jaren achtereenvolgens veelvuldig wordt waargenomen, is de stijging opvallend. Naast de reeds genoemde invloeden van het COVID-19 virus en digitaliseringsprocessen op de (mogelijke) toename van digitale identiteits-/documentfraude met Nederlandse documenten, droegen in 2020 ook specifieke trends bij aan de toegenomen omvang.

Fysiek	2020	2019	Digitaal	2020	2019
Paspoorten	37	51	Paspoorten	121	70
Identiteitskaarten	21	26	Identiteitskaarten	61	54
Rijbewijzen	7	6	Rijbewijzen	34	10
Overig	10	22	Overig	13	10
Totaal	75	105	Totaal	229	144

Tabel 5: Overzicht van het aantal Nederlandse documenten waarmee identiteits-/documentfraude werd gepleegd in 2020 en de wijze van vaststelling door documentexperts.

³⁵ Het betreft tevens meldingen van identiteits-/documentfraude met Nederlandse documenten in het buitenland die aan documentexperts werkzaam voor de ID-Desken gemeld zijn.

³⁶ Het betreft informatie afkomstig van de Nederlands vertegenwoordigende instellingen in het buitenland en informatie afkomstig van de European Document Fraude Database van Frontex.

³⁷ Het betreft tevens meldingen van identiteits-/documentfraude met Nederlandse documenten in het buitenland die aan documentexperts werkzaam voor de ID-Desken gemeld zijn.

³⁸ Toen werden 25 zaken geregistreerd en 46 documenten misbruikt.

Bij identiteits-/documentfraude met Nederlandse documenten ligt al enkele jaren achtereenvolgens de nadruk op het gebruik van nationale paspoorten. In 2020 werden 117 zaken geregistreerd waarbij fraude werd gepleegd met nationale paspoorten (138). Daarnaast komt identiteits-/documentfraude met Nederlandse identiteitskaarten (76 documenten) en rijbewijzen (36 documenten) met enige regelmaat voor. Qua modi operandi waarop identiteits-/documentfraude wordt gepleegd, staan vooral de digitale modi operandi van vervalsing bovenaan. Ongeacht het type document waarmee gefraudeerd wordt, is de modus operandi van de gemanipuleerde kopie/scan (168 documenten) de meest voorkomende. Daaropvolgend gaat het om kopieën/scans van valse, dan wel vervalste fysieke documenten (37) en valse documenten (34). Deze modi operandi stonden eveneens bovenaan in 2019.

2.4.2 Meldingen van onregelmatigheden Nederlandse documenten in het buitenland³⁹

Het ECID ontvangt vanuit het buitenland meldingen over misbruik van Nederlandse documenten in het buitenland. Het betreft zogenaamde Sirene meldingen, meldingen van ILO's en C5-meldingen⁴⁰. Hoewel identiteits-/documentfraude niet altijd het geval hoeft te zijn, kan dit niet worden uitgesloten. Het gaat veelal om gevonden, aangetroffen en/of aangeboden documenten in het buitenland, maar het kunnen ook vervalsingen van Nederlandse documenten betreffen. Indien onregelmatigheden aan Nederlandse reis-, verblijfs- en/of identiteitsdocumenten in het buitenland worden geconstateerd, worden deze in behandeling genomen door het ECID.

In 2020 werden door het ECID 348 meldingen ontvangen van onregelmatigheden met Nederlandse documenten in het buitenland. De meldingen hadden vrijwel allemaal betrekking op unieke documentnummers⁴¹. Het aantal meldingen is daarmee afgenomen ten opzichte van vorig jaar (486). De meeste meldingen betroffen onregelmatigheden met nationale paspoorten (199) en identiteitskaarten (112). De overige meldingen hadden betrekking op andere documenten (37), zoals andersoortige paspoorten, visa en verblijfsvergunningen.

Vanuit 42 verschillende landen werden onregelmatigheden met Nederlandse documenten gemeld. De meeste onregelmatigheden werden aangetroffen in Duitsland, Griekenland, België, Frankrijk en Turkije. In 2019 werden eveneens vanuit deze landen de meeste meldingen ontvangen. De omstandigheden waarbij onregelmatigheden met Nederlandse documenten werden geconstateerd, varieerde van documenten die werden aangeboden bij (grens)controles⁴², gevonden documenten, strafrechtelijke onderzoeken en documenten die werden aangeboden in postpakketten. Opmerkelijk aan de meldingen is dat ruim 90 procent van de aangetroffen documenten (ongeacht welk soort document) authentieke documenten betroffen. De documenten bleken veelvuldig te worden gebruikt door *imposters*. Vervalsingen (valse en vervalste documenten) en frauduleus verkregen documenten werden in zeer beperkte mate gemeld.

2.4.3 Meldingen in Europa; het European Document Fraude database van Frontex

Aanvullend op het beeld van meldingen onregelmatigheden Nederlandse documenten in het buitenland, wordt door Frontex een database bijgehouden van identiteits-/documentfraude die plaatsvindt op grensovergangen in de aan Frontex rapporterende landen. In deze database worden gevallen identiteits-/documentfraude geregistreerd, waaronder ook van fraude met Nederlandse reis-, verblijfs- en/of identiteitsdocumenten. Er is sprake van een overlap tussen de in 2.4.2 vermelde onregelmatigheden en onderkenningen gerapporteerd door Frontex. Zo vinden op jaarbasis diverse onderkenningen van *imposters* plaats in verschillende landen. Deze landen maken hier een (anonieme) vermelding van in de European Document Fraude (EDF) database van Frontex. Omdat *imposters* (overwegend) gebruik maken van authentieke Nederlandse documenten, worden de documenten, na onderkenning door de lokale autoriteiten, verstrekt aan de Nederlandse

³⁹ De cijfers betreffen een indicatie van meldingen van identiteits-/documentfraude met Nederlandse documenten gepleegd in het buitenland in de periode 1 januari 2020 tot en met 30 november 2020.

⁴⁰ C5-meldingen kunnen ook door instellingen in Nederland of het Nederlands Caribisch gebied opgemaakt worden.

⁴¹ Het kan voor komen dat een documentnummer meerdere keren wordt gebruikt.

⁴² Zowel bewaking als toezicht.

vertegenwoordiging in desbetreffend land. Dit gebeurt met regelmaat zonder specifieke vermelding van de omstandigheden waaronder het document is aangetroffen. Vervolgens wordt door de Nederlandse vertegenwoordiging melding gedaan van een onregelmatigheid met het Nederlandse document in het buitenland en toegezonden aan het ECID. Vanwege de grote verschillen in registratie in de EDF database en de Nederlandse vertegenwoordiging, is lastig in te schatten welke meldingen in relatie staan tot elkaar. Hoewel er ook andere kanttekeningen te benoemen zijn die vergelijking bemoeilijken, illustreert het gegeven voorbeeld dat de twee informatiebronnen in aanvulling op elkaar dienen te worden beschouwd om onjuiste interpretatie te voorkomen.

In 2020 vonden in de European Document Fraude (EDF) database van Frontex 213 registraties plaats van fraude met Nederlandse reis-, verblijfs- en/of identiteitsdocumenten. In vergelijking met 2019 is sprake van een sterke afname van het aantal Nederlandse reis-, verblijfs- en/of identiteitsdocumenten dat voor identiteits-/documentfraude werd gebruikt; toen werden 434 documenten geregistreerd. Landen die (naast Nederland) meer dan 10 keer melding maakten van identiteits-/documentfraude met Nederlandse documenten betroffen Griekenland, Frankrijk en Duitsland. Deze landen komen ook naar voren bij meldingen van onregelmatigheden reisdocumenten (2.4.2).

Nederlandse documenten die het meest frequent onderkend werden om identiteits-/documentfraude mee te plegen, betroffen paspoorten (108) en identiteitskaarten (67). In mindere mate betrof het verblijfsvergunningen (19), visa (10), rijbewijzen (5) of andersoortige documenten (4). Het meest opvallend zijn de paspoorten die gebruikt werden door *imposters* (79). In iets mindere mate betrof het totaal valse paspoorten (22). Andere soorten vervalsingen (17) kwamen beduidend minder frequent voor. Ook bij identiteitskaarten was de meest geziene modus operandi dat ze in gebruik werden genomen door *imposters* (44). Met enige regelmaat betrof het ook totaal valse identiteitskaarten (22).

De herkomst van personen die gebruik maakten van Nederlandse reis-, verblijfs- en/of identiteitsdocumenten om identiteits-/documentfraude te plegen waren divers. De vijf meest voorkomende waren de Syrische, Somalische, Iraanse, Turkse en Soedanese.

Afsluitend

In 2020 werden door de KMar 1990 zaken van identiteits-/documentfraude in behandeling genomen. Hierbij werden in totaal 9341 documenten (waarvan 2462 documenten en 6879 bankbiljetten) geregistreerd. 878 zaken en 1138 documenten werden geregistreerd naar aanleiding van onderkenning op een grensoverschrijdingslocatie. 939 zaken en 8001 documenten⁴³ werden geregistreerd door de documentexperts werkzaam bij de ID-Desken van het ECID. Van de 939 zaken betrof het in 94 gevallen zaken waarbij gefraudeerd werd met betaalmiddelen. In totaal werden 6848 bankbiljetten vals bevonden. 173 zaken en 202 documenten werden geregistreerd op de aanmeldcentra. Het totaal aantal zaken en documenten dat in 2020 werd geregistreerd laat daarmee een sterke daling zien ten opzichte van 2019. De COVID-19 maatregelen worden gezien als één van de belangrijkste verklaringen voor deze daling.

Hoewel er in 2020 een daling in het aantal registraties van identiteits-/documentfraude is waargenomen, dient deze ontwikkeling te worden gezien in het licht van de eveneens afnemende passagiersaantallen en reisbewegingen (zowel op luchthavens, als op landsgrenzen en maritieme doorlaatposten) als gevolg van de COVID-19 maatregelen. Als de daling van de identiteits-/documentfrauderegistraties namelijk wordt afgezet tegen de sterke afname van het aantal reisbewegingen, is de daling van frauderegistraties in verhouding marginaal te noemen. De invloed van de COVID-19 maatregelen op criminaliteitsvormen gefaciliteerd door identiteits-/documentfraude lijkt daarmee minder sterk dan in eerste instantie werd verwacht. Dit geldt ook voor het vervaardigingsproces van en/of handel in valse, vervalste en authentieke documenten ten behoeve van identiteits-/documentfraude gedurende de COVID-19 pandemie; de informatiepositie van het ECID indiceert geen significante veranderingen in dit proces, dan wel schaarste van documenten op de (criminele) markt.

Veel van de identiteits-/documentfrauderegistraties hadden betrekking op onderkenningen op grensoverschrijdingslocaties. Met name de luchthavens blijven belangrijke locaties voor identiteits-/documentfraude. Opvallend is dat hoewel het aantal onderkenningen op de meeste luchthavens afnam, voor Eindhoven Airport juist een lichte toename te zien was. Eindhoven Airport lijkt daarmee een steeds belangrijkere rol te krijgen op het gebied van criminaliteitsvormen waaraan identiteits-/documentfraude faciliterend kan zijn. Opvallend is daarnaast het stijgend aantal onderkenningen op de landsgrenzen terwijl op andere grensoverschrijdingslocaties juist een afname werd waargenomen. Dit indiceert dat criminaliteitsvormen gefaciliteerd door identiteits-/documentfraude ondanks de COVID-19 maatregelen doorgang bleven vinden via de landsgrenzen. Deze ontwikkeling dient echter tevens te worden gezien in het licht van de COVID-19 maatregelen daar deze mogelijk hebben bijgedragen aan meer inzicht in bestaande criminaliteitsvormen als gevolg van toenemende monitoring van de landsgrenzen.

Bij identiteits-/documentfraude die met reis-, verblijfs- en/of identiteitsdocumenten gepleegd werd, werden net als in 2019 met name nationale paspoorten, identiteitskaarten en rijbewijzen aangetroffen. Opvallend is de significante stijging in het misbruik van rijbewijzen terwijl voor de overige documenten juist een daling werd waargenomen. Voor grensgerelateerde identiteits-/documentfraude werden Griekse, Franse, Roemeense, Italiaanse en Spaanse documenten het meest opgemerkt. Britse documenten komen daarmee niet langer voor in de top vijf. Voor identiteits-/documentfraude geregistreerd bij de ID-Desken werden Roemeense, Italiaanse, Poolse, Nederlandse en Bulgaarse documenten het meest opgemerkt. In het geval dat identiteits-/documentfraude geconstateerd werd op aanmeldcentra werd juist vaker gezien dat fraude gepleegd werd met documenten van het land waaruit de asielaanvrager meende afkomstig te zijn.

Identiteits-/documentfraude met reis-, verblijfs- en/of identiteitsdocumenten vindt al jaren achtereenvolgens het meest plaats door een document na te maken of vervalsingen te plegen aan het bestaande (authentieke) document. Hoewel dit ook in 2020 nog steeds de meest gebruikte modi

---

⁴³ 1153 reis-, verblijfs-, identiteits- en/of andersoortige documenten en 6848 bankbiljetten.

operandi zijn, ligt het zwaartepunt duidelijk bij volledig nagemaakte documenten en nam het aandeel hiervan in verhouding zelfs toe ten opzichte van 2019. Andere modi operandi werden in mindere mate geconstateerd. Opgemerkt dient te worden dat voor grensgerelateerde identiteits-/documentfraude naast (ver)vals(t)e documenten, het gebruik van authentieke documenten door *imposters* ook een populaire modus operandi bleef.

Hoewel bij de meeste zaken documenten in fysieke vorm werden aangeboden, nam de categorie digitale onderkenningen in procentueel opzicht opnieuw licht toe. Met name bij identiteits-/documentfraude die met Nederlandse documenten gepleegd wordt, ligt de nadruk op fraude met kopieën/scans. Opgemerkt dient te worden dat deze toename gestaag plaatsvindt en daarmee minder sterk is dan verwacht, gezien de COVID-19 maatregelen en de steeds verdergaande digitalisering van de samenleving.

Voor identiteits-/documentfraude met specifiek Nederlandse documenten is sprake van een toename van het aantal registraties ten opzichte van 2019. Dit is een opvallende bevinding gezien de huidige invloed van het COVID-19 virus op het aantal registraties van identiteits-/documentfraude. Net als in 2019 werd identiteits-/documentfraude met Nederlandse documenten voornamelijk geregistreerd door documentexperts werkzaam voor de ID-Desken van het ECID. Bij identiteits-/documentfraude met Nederlandse documenten betrof het veelal nationale paspoorten en in mindere mate identiteitskaarten en rijbewijzen. Met betrekking tot identiteits-/documentfraude met Nederlandse documenten ontvangt het ECID geregeld meldingen van onregelmatigheden met Nederlandse documenten in het buitenland. In 2020 werden de meeste onregelmatigheden aangetroffen in Duitsland, Griekenland, België, Frankrijk en Turkije. De meeste meldingen betroffen nationale paspoorten en identiteitskaarten. Opvallend is dat het overgrote deel van de documenten authentieke documenten betrof die gebruikt werden door *imposters*. Tot slot werd in dit jaarverslag kort aandacht besteed aan de EDF database van Frontex. In 2020 vonden hierin 213 registraties plaats van fraude met Nederlandse reis-, verblijfs- en/of identiteitsdocumenten. De meeste registraties werden opgevoerd door Griekenland, Frankrijk en Duitsland. Het betrof in de meeste gevallen paspoorten en identiteitskaarten. Enige voorzichtigheid is geboden met de interpretatie van de omvang van deze meldingen, omdat sprake is van een overlap tussen deze meldingen en meldingen die betrekking hebben op onregelmatigheden met Nederlandse documenten in het buitenland.